

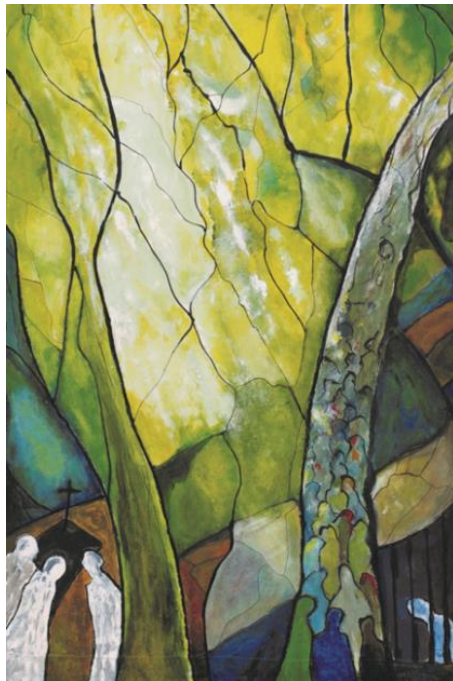
Maartenskerkgemeente

zondag 28 november 2021

Eerste Adventszondag, afscheidsdienst

Genesis 1, 1-5 en Lukas 1, 68-79

Teun Kruijswijk Jansen



I

Licht dat ons aanstoot

Zo kozen we het thema van deze eerste Adventsdienst uit het plakboek van Lukas, bij dit lied.

En toen ontdekten we dat de afbeelding voorop de orde van dienst, en die hier bij het doopvont staat, daar naadloos bij paste.

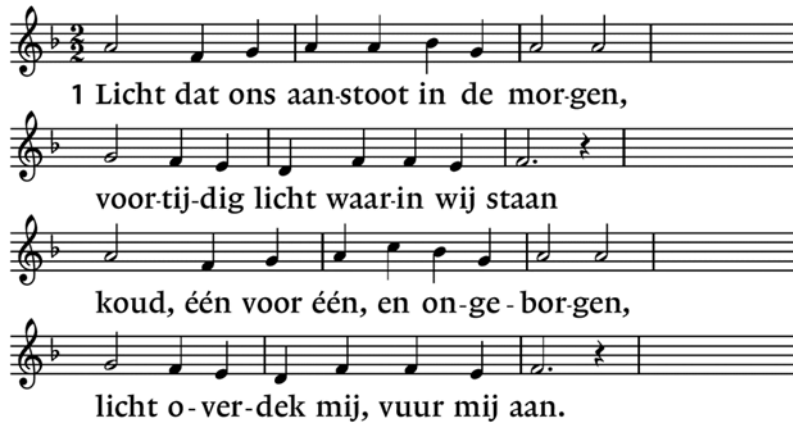
Het licht dat werkelijk doorbreekt in de vroege dageraad.

Zeker voor wie wonen in het donker: rechts onder iemand achter tralies, een gevangene met gebogen hoofd.

Links onder drie volgelingen van Jezus aan de voet van het kruis, geslagen door wat daar gebeurd was. Getekend door eigen angst en zielenpijn, en zelfs... bitter in de steek laten.

Daartussen de lange weg van een mensenstroom die door de tijd van 'in den beginne tot vandaag' de Weg gaat die toekomst biedt, beschenen door dat Licht van bovenuit dat aanstoot.

Maar ook aanstootgevend kan worden voor de machten die op deze God van liefde en genade niet zitten te wachten.



1 Licht dat ons aan-stoot in de mor-gen,
voor-tij-dig licht waar-in wij staan
koud, één voor één, en on-ge - bor-gen,
licht o-ver-dek mij, vuur mij aan.

Op deze eerste adventsmorgen gaat het over dat licht dat ook *ons* aanstoot wie we nu ook zijn. De barometer van onze levens geeft verschillende hoogten en diepten aan. Dankbaar, vrolijk soms, maar ook bedrukt door wat op je af gekomen is.

Taaie ziekteprocessen, misschien hard verlies, kille ervaringen, of het ergste: alleen onverschilligheid nog over als bescherming.

De aarde warmt weliswaar op, maar de atmosfeer om te leven, te overleven, is grimmig in de samenleving, op het ijzige af.

Spannend, onzeker, sombere berichten, zorgelijke prognoses: ze zijn niet van de lucht.

Maar we leven hier niet van prognoses en calculators, maar van *verwachting*.

En daarom zingen we hier...Door corona wat meer ingehouden, maar we *zingen*. Het donker stuk zelfs, dat *blijven* we doen.

Geen tralala-liedjes, van inhaken en *houd-er-de-moed maar in*, maar liederen van verlangen en hoop, dat het licht ons donker in de wereld *door* breken mag, doorbreken *zal*.

Geloven in de zin van vertrouwen, kan vooral levend zijn, als vertrouwen niet vanzelfsprekend is.

Hoop en verwachting, die helpt om te fluiten als het nog donker is.

II

Over donker gesproken: we hoorden de lofzang van Zacharias.

Hij was eerst letterlijk met stomheid geslagen, kwam juit de donkere nacht van de ziel.

In het evangelie van Lukas wordt dit lied voorafgegaan door *het* lied van Maria, het Magnificat.

Dat meer geliefde lied is vast onderdeel geworden in de tijd van het *avondgebed* in de vespers.

De lofzang van Zacharias, het *Benedictus*, dat betekent 'het goede zeggen', heeft een plaats gevonden in het morgengebed in de kloosters, de *lauden*.

Terwijl dus de *een* zich na een snel ontbijt in de files stort, zingt een ander over de innerlijke ontferming waarmee *het stralende licht uit de hemel* naar ons heeft omgezien.

Zo wordt de lofzang gaande gehouden.

Een lofzang die bol staat van verwijzingen naar het eerste testament: het volk dat bevrijd wordt uit Egypte, het huis van David, het verbond met Abraham....

En het loopt uit op zijn tijdgenoten, en in hun spoor die hele stoet van mensen, waar wij ons ook toe mogen rekenen:

*Dankzij de liefdevolle barmhartigheid van onze God
zal het stralende licht uit de hemel zich over ons ontfermen
en schijnen over allen die in duisternis verkeren,
in de schaduw van de dood,
zodat we onze voeten kunnen zetten op de weg van de vrede.'*

Daar is de lofzang dus op gericht, dat een licht over ons opgaat, en wie in het donker in de schaduw van dood wonen *gezien* worden... wat ons *samen* richting geeft op de weg van de vrede..

Dat is een aangevochten werkelijkheid.

Ik moet u eerlijk zeggen dat ik dit altijd een lastig stuk in het geloven heb gevonden: de lofzang zingen, niet zozeer vanwege het zangplezier, alswel omdat kwade machten veel te vaak het hoogste woord lijken te hebben, en ons bitter of als Zacharias sprakeloos kunnen maken.

Willem Barnard zegt over de lofzang gaande houden: het is niet alleen de lofzang op wat ons al toegevallen is aan zegen en goeds, maar vooral is het de geloofsintentie

en geloofsoefening om wat ons *beloofd* is vast te houden. De lofzang gaat daarmee lispelend gespeld of uit volle borst gezongen over wat komen zal: toekomstmuziek. Zoals een Bijbelse naam al iets van het levensverhaal dat komt vertelt: Zacharias' naam betekent bijvoorbeeld *God gedenkt* en dat ontvouwt zich gaande-de-weg in zijn leven.

Eigenlijk is *dat* de toon van de Adventstijd: deze lofzang zingen terwijl het nog schemerdonker donker is.

Met de opgave, en misschien de beproeving van ons vertrouwen, dat dit niet alleen hopen maar ook *verwachten* mag zijn dat het licht gaat *worden!*

III

Tot besluit:

Afscheid, maar wat is afscheid, en waarvan?

40 jaar geleden deed ik als student mijn eerste kerkdienst.

Na afloop werd ik door de 7 heren ambtsdragers (dat kon toen nog, 'heren') in de kerkenraadskamer ontvangen en stevig onderhouden. Maarten 't Hart had ervan gesmuld, kan ik u verzekeren!

Maar hoe dat daar ook was, en door de jaren heen gebleven is, dat is *'het speuren naar hoop en dageraad'*, door alle aangevochtenheid heen.

Je oor te luisteren leggen bij de Bijbel, bij u, bij mezelf en bij de samenleving. Bij kunstenaars, journalisten en dwarsliggers.

Dat was steeds weer een opgave maar ook letterlijk 'ingeving': genade kun je zeggen, op de schouders van andere geloofsgetuigen.

Is de Bijbel van iemand? Sommigen claimen haar, anderen gooien haar ver van zich.

Hier lezen we haar van week tot week: ze is ons kompas, en mogen door haar aangeraakt worden. Alsof we ons oor naar de rails buigen om te horen of er al wat komt.

Van chaos tot mensenland.

*Licht, van mijn stad de stedehouder,
aanhoudend licht dat overwint.*

*Vaderlijk licht, steevaste schouder,
draag mij, ik ben jouw kijkend kind.*

Dat Vaderlijk licht: *Ik-zal-er-zijn* is zijn Naam.

En die Naam kreeg gestalte in Jezus Christus die bij uitstek vrijheid gaf, heelheid geeft.

Om los te komen van je 'ik', en ruimte te krijgen, je te maken voor 'de ander', die jou tot 'ik' maakt.

Dan komen als vanzelf zegenwoorden los.

Benedicere: elkaar het goede zeggen;

dat wat de ander pijn doet en schaadt, dat komt echt vanzelf wel!

*Licht, kind in mij, kijk uit mijn ogen
of ergens al de wereld daagt
waar mensen waardig leven mogen
en elk zijn naam in vrede draagt.*

Ik eindig met een Keltisch christelijke bede,
daar kunnen we mee verder op weg naar het Kerstfeest:

*Licht van de wereld
ontmoet ons in onze plek van duisternis
reis met ons mee
en breng ons naar nieuwe dageraad*